

מדינת ישראל

משרד המשפטים

מחלקת יעוץ וחקיקה (חקיקה)

ירושלים: ו' ניסן תשע"ה
26 מרץ 2015

לכבוד
אבנר פינצ'וק, עו"ד
טל חסין, עו"ד
האגודה לזכויות האזרח בישראל

שלום רב,

הנדון: העברת מידע על מטופלי מערך בריאות הנפש לקופות החולים
סמך: פנייתכם מיום 31.12.14

1. בפנייתכם ביקשתם כי תיערך בחינה בעניין הנתיית משרד הבריאות את מנהלי המרכזים והמרפאות לבריאות הנפש להעביר מידע אודות מטופליהם לקופות החולים, במסגרת ההיערכות לקראת כניסתה לתוקף של הרפורמה במערך בריאות הנפש.

2. ראשית, נבקש להודות לכם על פנייתכם בנושא חשוב זה. בעקבותיה ובעקבות פניות נוספות שהתקבלו בנושא שבנדון, אכן נערכה בחינה יסודית בעניינו בראשותי, ובשיתוף כלל הגורמים הרלוונטים ממשרד הבריאות וגורמים ממשלתיים נוספים. במהלך בחינה זו הציגו נציגי משרד הבריאות את ההיבטים העובדתיים והמשפטיים הנוגעים לעניין, ולבקשתי, הקפואו את הליך העברת המידע עד למיצוי הבחינה כאמור.

במהלך הבירור הבהירו נציגי משרד הבריאות, כי בהתאם להנחייתם (שקדמה לפנייתכם בנושא), המידע הנדרש יימסר בשלב זה רק לידי גורמים טיפוליים בקופות החולים, וכי לא יועבר מידע אודות מטופל המתנגד לכך. כן ציינו כי הנחו למסור מידע רק ביחס למטופלים אשר צפוי כי יזדקקו להמשך טיפול בעת כניסת הרפורמה לתוקף, וכי מידע כאמור מוגבל לפרטי המידע המינימליים הנדרשים, כמפורט בהנחיה למרפאות המצ"ב.

בתום תהליך הבירור, סברנו כי בנסיבות ייחודיות אלה, העברת פרטי המידע הנדרשים לקופות החולים ביחס למטופלים הרלוונטים אפשרית מכוח הוראות חוק זכויות החולה, וזאת לצד הבטחת שקיפות מקסימלית ואפשרות ממשית להתנגד להעברת המידע, בדרך של יידוע פרטי של המטופלים, בהתאם למצבם. לאור האמור עודכנו ההנחיות למרפאות בריאות הנפש ודפי המידע למטופלים והוספו להם דגשים בהתאם, כפי שיפורט להלן.

3. כידוע, הרפורמה במערך בריאות הנפש אשר עתידה להכנס לתוקף ביולי הקרוב הינה מהלך ייחודי וחסר תקדים, בכל הנוגע להיקף המטופלים אשר האחריות על הטיפול בהם עתידה לעבור בו-זמנית לידי קופות החולים באותו מועד. נוכח סדר הגודל של המהלך ונוכח מאפייניה הייחודיים של חלק מאוכלוסיית המטופלים, נדרשת היערכות מורכבת על מנת לוודא המשך טיפול רציף ככל הניתן במטופלים שיזדקקו לכך, ובכלל זה נדרשת אף העברת פרטי מידע מסוימים אודותיהם לידי קופות החולים בהן הם רשומים. צורך זה צומח הן מן האחריות והחובה להבטיח הגנה על שלום המטופלים, בין היתר באמצעות שמירה מיטבית על הרצף הטיפולי בעת המעבר לקופות החולים, והן לאור ההיערכות המיוחדת הנדרשת לקליטת מטופלים חדשים אל הקופות במסגרת מהלך חד-פעמי שהיקפיו נרחבים. לצד זאת, בשים לב לרגישות המידע, ובהתאם לעקרונות היסוד של דיני הגנת הפרטיות וזכויות החולה, יש להבטיח את מיזתיות הסדר העברת המידע ואת אפשרות שליטתו של כל מטופל על העברת המידע שעליו, ככל הניתן בנסיבות העניין.

4. על רקע הדברים האמורים, נבחנו יחד עם נציגי משרד הבריאות כמה חלופות, ובראש ובראשונה העברת המידע על בסיס הסכמה פוזיטיבית מצד כל מטופל (בדרך של opt-in), כך שבהיעדר הסכמה כאמור לא יועבר המידע. לחלופה זו יתרון שכן היא מהווה את "דרך המלך" להעברת מידע אישי אודות אדם, ובפרט מידע רגיש כבענייננו, כפי שבא לידי ביטוי בהוראת סעיף 20(א)(1) לחוק זכויות החולה והוראות שונות בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות"). ואולם, בכל הנוגע לדרך זו, הגענו לכלל מסקנה כי בנסיבות העניין מעלה היא קשיים ניכרים, בין היתר, נוכח הקושי לקבל את הסכמת חלק מהמטופלים, לאור מאפייניה הייחודיים של חלק מאוכלוסייה זו, ובשים לב להשלכות הנפשיות השליליות שעלולות להיות להצבת חלק מן המטופלים בפני הדילמה הכרוכה בדרישת הסכמה פוזיטיבית, להערכת גורמי המקצוע. על כך יש להוסיף כי היקף אוכלוסיית המטופלים עליהם חלה הרפורמה מעלה אף הוא חשש כי בחירה במנגנון ההסכמה הפוזיטיבית תוביל ל"נפילה בין הכסאות" של חלקם, ופגיעה ברצף הטיפולי של מטופלים הזקוקים לו.

5. לאור כל האמור ולאחר בחינת הסוגיה לעומקה, עמדתנו היא כי בנסיבות ייחודיות אלה, העברת פרטי מידע הנדרשים ביחס למטופלים הרלוונטים לקופות החולים, אפשרית מכוח סעיף 20(א)(3) לחוק זכויות החולה, המתיר למטפל למסור מידע רפואי "למטפל אחר לצורך טיפול במטופל".

נדגיש כי העברת המידע באופן זה כרוכה ממילא בהפעלת שיקול דעת פרטני של המטפל, ביחס לזהותם של אותם מטופלים פעילים שלדעתו צפויים להזדקק להמשך טיפול במועד כניסת הרפורמה לתוקף. דהיינו, רק לגבי מטופלים אלה יועבר המידע המינימלי הנדרש לצורך המשך הטיפול הרצוף בהם, וכל זאת רק לגבי מטופלים שבכוונתם להישאר מטופלים במערכת הציבורית גם לאחר הרפורמה, כפי שיפורט להלן.

6. נדגיש עוד, כי כאמור לעיל, בנסיבות העניין ראינו חשיבות רבה ביידוע פרטני ומקסימלי של כלל המטופלים הרלוונטים אודות מעבר המידע הצפוי במסגרת הרפורמה, ובכלל זה יידוע אודות האפשרות להתנגד למעבר המידע ומשמעות ההתנגדות, תוך שאופן יידוע המטופלים יקבע בהתאם לשיקול דעת פרטני שיופעל בידי המטופלים, לשם הגנה על שלום המטופלים. זאת, מכמה טעמים.

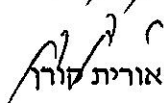
בראש ובראשונה, היידוע ומתן האפשרות להתנגד נדרשים לטעמנו נוכח הוראת סעיף 20(א)(3) לחוק זכויות החולה, המאפשרת העברת מידע בין מטפלים לצורך טיפול במטופל. לפיכך, בענייננו, היידוע דרוש ממילא לצורך בירור כוונת המטופל להישאר מטופל במערכת הציבורית גם לאחר הרפורמה, שאם אין זו כוונתו, ממילא לא קיימת הסמכה להעביר לגביו מידע לפי סעיף 20(3) האמור.

שנית, היידוע ומתן האפשרות להתנגד להעברת המידע הולמים אף את מעמדה החוקתי של הזכות לפרטיות, את רגישות המידע המועבר, ואת הוראות פרק ב' לחוק הגנת הפרטיות – המבוססות על הרציונל לפיו על אדם לדעת בידי אילו גורמים מוחזק מידע אודותיו (ר' סעיף 13 וכן סעיף 11 לחוק הגנת הפרטיות).

7. לאחר השלמת תהליך הבחינה שתואר לעיל בשיתוף משרד הבריאות, תודרו הנחיות משרד הבריאות למרפאות בריאות הנפש והופצו בשנית, והובהרו בהן במפורש ובהדגשה ההיבטים עליהם עמדנו לעיל, והיבטים נוספים, וזאת הן במסגרת איגרת היידוע למטופל והן במסגרת מסמך הנחיות שהוצא למנהלי המרפאות ולמטפלים. לנוחיותכם, מצורפים המסמכים המעודכנים.

8. לאור האמור לעיל ובשים לב לעדכונים להנחיות שגובשו במסגרת הבחינה המשותפת, אנו סבורים שההסדר להעברת המידע מבוסס על חוראות הדין, ומבטא איזון ראוי ומידתי בין מכלול השיקולים הנוגעים לעניין.

בברכה,

אוריית קורר

משנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה)

העתק :

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

גבי שרונה עבר-הדני, ממונה בריאות הנפש, הלשכה המשפטית, משרד הבריאות

גבי טליה אגמון, סגנית בכירה ליועצת המשפטית, משרד הבריאות

מר ניר גרסון, היועץ המשפטי (בפועל), הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע

מר איל זנדברג, ראש תחום משפט ציבורי, יעוץ וחקיקה (חקיקה)

גבי טלי שטיין, ממונה על תחום הבריאות, יעוץ וחקיקה (חקיקה)

גבי מוריה כהן (בקשיל), ממונה בכירה, יעוץ וחקיקה (חקיקה)

גבי ליאת בן-מאיר, יעוץ וחקיקה (חקיקה)

גבי איה דביר, יעוץ וחקיקה (חקיקה)

גבי ליאת יעקובוביץ', יעוץ וחקיקה (חקיקה)

גבי צילי נאה, יעוץ וחקיקה (חקיקה)

חומר הסברה למטופל – הרפורמה בבריאות הנפש

מהי הרפורמה בבריאות הנפש?

הרפורמה בבריאות הנפש מתייחסת לאחריות לממן את השירותים לא לעצם הזכות עצמה לקבל את השירותים. כיום האחריות למימון השירותים היא של משרד הבריאות. החל מיולי 2015 מימון שרותי בריאות הנפש בישראל יהיה על ידי קופות החולים בדומה לכל שרות רפואי אחר כמו רופא משפחה או שירותים אחרים.

גם אחרי הרפורמה ניתן יהיה להמשיך ולקבל שירותי בריאות נפש במרפאות הציבוריות.

מטרת הרפורמה

לרפורמה מטרת רבות והעיקריות שבהן שיפור שירותי הבריאות, גוף ונפש כאחד, לתושבי ישראל המבוטחים בביטוח בריאות ממלכתי, ביטול האבחנה הקיימת היום בין רפואת הגוף ורפואת הנפש והפחתת סטיגמות.

רקע

חוק ביטוח בריאות ממלכתי נחקק בשנת 1994 וכלל שלושה מהלכים מרכזיים:

- הסדיר את זכותם של תושבי ואזרחי המדינה לקבל שירותי בריאות
- הגדיר סל שירותי בריאות
- העביר את האחריות למרבית שירותי הבריאות לקופות החולים

בעת חקיקתו נותרו שירותי בריאות הנפש, הגריאטריה והרפואה המונעת מחוץ לסל השירותים שבאחריות קופות החולים.

בעקבות הרפורמה יוכפל התקציב המיועד לטיפול נפשי בקהילה ובתוך כך יוכפל מספר מקבלי הסיוע דרך מרפאות בקהילה. וזאת למען שיפור השירות והאיכות בטיפול.

כיצד לאפשר את המשך טיפול לאחר הרפורמה?

במועד העברת האחריות הביטוחית (1.7.15) יימשך הטיפול גם במרפאות הציבוריות, אך הדבר יהיה תלוי באישור ובמימון קופות החולים (טופס 17).

על מנת לאפשר המשך טיפול רציף לאחר מועד העברת האחריות הביטוחית, פרטיך ותקציר מידע רפואי אודותיך, שיקלול את אבחנתך, טיפולך והתייחסות לצורך המשך הטיפול הדרוש לאחר העברה יועברו לקראת הרפורמה לקופת החולים. המידע יישמר על ידי קופת החולים כפי שנשמר כל מידע רפואי אחר בקופה ויגיע רק לעיון הגורמים המוסמכים לעיין בו. העברת המידע לקופות ושמירתו נועדו לאפשר את הטיפול והמימון של הטיפול בדומה לכל מצב אחר בו קופת חולים אחראית למתן טיפול למבוטח.

נבהיר כי באפשרותך להתנגד למסירת המידע אודותיך לקופת החולים. אם תבחר להתנגד להעברת המידע כעת המשך הטיפול בך במערכת הציבורית לאחר ה-1.7.15 יתעכב. אם תבקש לקבל טיפול במערכת הציבורית לאחר ה-1.7.15 ולא הסכמת להעברת המידע כעת, המשך הטיפול בך יחייב פנייתך בעתיד לקופה לשם הוצאת התחייבות והפניות בהתאם לנהליה, ובמסגרת זו יועבר המידע הרפואי הנדרש לגביך מהרופא המטפל אל הקופה.

אם בכל זאת ברצונך להתנגד למסירת המידע לגביך כעת, אנא חתום על ההתנגדות מטה.

תוכלו לקבל פרטים נוספים במזכירות המרפאה ואצל המטפלות האישי/ות, וכן אצל רופא המשפחה בקופה.

בכך יסתיים המהלך המשלים של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כאשר כל הטיפול הגופני והנפשי ינתן בכפיפה אחת על ידי קופת החולים המבטחת.

באיחולי נפש בריאה בגוף בריא,
הנהלת המרפאה

ספח

אני [שם] _____ ת.ז. _____, לאחר שקראתי והבנתי את האמור לעיל, החלטתי להתנגד למסירת המידע עלי/על _____, ת.ז. _____ שהוא ילדי* או חסוי שאני משמש לו כאפוטרופוס** - לקופת החולים שלי כעת.

אני מבין שעל מנת להמשיך ולקבל טיפול בקופת החולים לאחר ה-1.7.15, אצטרך לפנות אל קופת החולים לשם קבלת התחייבות והפניות מהקופה בהתאם לנהליה, ובמסגרת זו יועבר המידע הרפואי הנדרש לגבי/לגבי ילדי או לגבי חסוי שאני משמש לו כאפוטרופוס, מאת הרופא המטפל לקופה.

תאריך

חתימה

* לגבי קטין - החתימה על ספח ההתנגדות תעשה על ידי ההורה המבקש להתנגד.

** אפוטרופוס לחסוי המבקש להתנגד יצרף צו מינוי מבית המשפט.

מנהל הבריאות הנפש
Mental Health Services

משרד הבריאות
לחיים בריאים יותר

כ"א בשבט, התשע"ה
10/02/2015
13254815-הנהלה

אל:
מנהלי המרפאות והשירותים לבריאות הנפש
במסגרות הממשלתיות, קופות החולים והעמותות

שלום לכולם,

הנדון: העברת מידע במסגרת הרפורמה בבריאות הנפש

בתקופה האחרונה עלו מספר סוגיות משפטיות בהקשר למעבר המידע לקופות לצורך ההיערכות הקלינית לרפורמה. סוגיות אלה נידונו בהרחבה וביסודיות ע"י משרד המשפטים בשיתוף עם האגף לבריאות הנפש והייעוץ המשפטי של משרד הבריאות - וההנחיות עודכנו בהתאם ע"פ המתווה המפורט מטה. נבהיר שההנחיות והדגשים המעודכנים תקפים מהיום ולא חלים רטרואקטיבית. כמו כן יש לציין שלא חלו שינויים מהותיים להנחיות שניתנו לכם בעבר - פרט לכך שכעת יש להחתים את המטופלים **שמסרבים להעברת המידע** על טופס ייעודי מצורף. יש לחזור ולהדגיש **שאין דרישה להחתים את המטופלים שלא התנגדו למעבר המידע**. לסיום אבקש לציין שהמידע (שהיה אמור לעבור כבר ב-1/1/2015) הוא קריטי לצורך ההיערכות הקופות לרפורמה ויש להעבירו ע"פ ההנחיות **בהקדם**.

להלן ההנחיות והדגשים המעודכנים:

1) המידע הקליני, שנדרש מהמרפאות בלבד, הוא **סיכום קצר של מספר שורות בלבד** הכולל את שם המטופל, ת.ז., אבחנות, טיפול, פרוגנוזה והתייחסות לצורך המשך טיפול לאחר 1/7/2015. יובהר, כי במסמך המועבר אין לכלול מידע על אשפוזים, לרבות מידע על אשפוז של קטין לצורך אבחנה או טיפול.

2) מעבר המידע נדרש **רק למטופלים פעילים** - כלומר אלה שביקרו בחצי השנה האחרונה, וגם צפוי שיצטרפו המשך טיפול לאחר 7/2015. לגבי השאר אין צורך להעביר מידע. לפיכך, בשלב ראשון, על כל מטפל לגבש את רשימת המטופלים הרלוונטים - שביקרו בחצי השנה האחרונה ובהתאם לשיקול דעתו המקצועי של המטפל, צפוי שיוזקקו להמשך טיפול לאחר 1.7.15.

3) בעת הגעת מטופל הכלול ברשימה למרפאה, על המטפל ליידע אותו באופן פרטני על הרפורמה ועל מעבר המידע, ובכלל זה האפשרות להתנגד להעברת המידע ומשמעות התנגדות זו, בהתאם לדף המידע המצוי. על כל מטפל לשקול כיצד נכון להעביר את המידע למטופל, מהיבטים של טובת המטופל והגנה על שלומו, כך שיימסר למטופל מידע מפורט ככל הניתן. מצייב דפי מידע למטופלים ב-4 שפות שיש להנגיש במרפאות. **אם מטופל מסרב להעברת המידע - יש להחתים על הספח המצורף לדף המידע והמידע אודותיו לא יועבר**, אולם יש להבהיר למטופל את המשמעות, כמפורט בדף המידע. את הסירוב יש לתעד בתיק. התייעוד צריך לכלול את ההסברים שהמטופל קיבל כאמור לעיל.

Mental Health Services
Ministry of Health
P.O.B 1176, Jerusalem 91010
Danny.B@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-5655969

האגף לבריאות הנפש
משרד הבריאות
ת.ד. 1176 ירושלים 91010
Danny.B@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס 02-5655969

מנהל הבריאות
משרד הבריאות הנפשי
Mental Health Services

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

- (4) לגבי מטופלים קטינים או חסויים, נדרש יידוע גם של הורה או אפטרופוס. הורה לקטין המבקש להתנגד יחתום על הספח בדף המידע למטופל. לגבי מטופל חסוי – יש לאפשר הן לאפטרופוס והן לחסוי להתנגד למסירת המידע כאמור לעיל. את הסירוב יש לתעד בתיק. התייעד צריך לכלול את ההסברים שהמטופל קיבל כאמור לעיל.
- (5) מעבר המידע במתכונת המתוארת נעשה מתוקף חוק זכויות החולה המאפשר מעבר מידע בין מטפלים לצורך טיפול ואינו מצריך חתימה על טופס וסי"ר. מובן שזה מגובה ע"י היעוץ המשפטי של המשרד.
- (6) יש לערב באופן פעיל את איש המחשוב שלכם לגבי הסוגיות הטכניות של מעבר המידע. המידע צריך להיות מועבר בצורה שהנחה אגף המחשב של משרד הבריאות. בכל מקרה של שאלה על איש המחשוב שלכם ליצור קשר עם אגף המחשוב במשרד הבריאות. במידה ויש בעיה – לפנות אלי.

בברכה,
ד"ר אהוד ססר
מנהל המערך הקליני

העתק: ד"ר טל ברגמן לוי/מנהלת האגף לבריאות הנפש
גבי סיביל סירקיס – ע/ראש אגף בריאות הנפש
עו"ד טליה אגמון – לשכה משפטית
עו"ד שרונה עבר-הדני – לשכה משפטית
מר דני בודובסקי/מנהל התחום האמבולטורי, האגף לבריאות הנפש
פרופ' יובל מלמד – עוזר בכיר למנכ"ל
מר ראזק חוואלד – מחלקה לפסיכיאטריה משפטית
ד"ר דפנה לוינסון – ממונה מחקר ותכנון
גבי קירה גורין – מרכזת נתוני בקרה
מר פליקס סניטקובסקי – אגף מחשוב
מר חיים חקלאי – אגף מחשוב
גבי עידית חן – אגף מחשוב

Mental Health Services
Ministry of Health
P.O.B 1176, Jerusalem 91010
Danny.B@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-5655969

קול הבריאות
5400

האגף לבריאות הנפש
משרד הבריאות
ת.ד. 1176 ירושלים 91010
Danny.B@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס 02-5655969